

KURTTUMMADE SÔBER.

Väljaandja:
Lõuna-Eesti Kurttumma-
de Selts „Sõprus”, Tartus,
Vallikraavi 19.

Vastutav toimetaja:
A. Suik.
Tegevtoimetaja:
P. Jürgens.

ILMUB 1 KORD KUUS.

Nr. 5 (6).

28. mai 1935.

PÄRNU JUUBELI NUMBER.

Saage tugevaks!

„Valvake, seiske usus, olge kui mehed, saage tugevaks.”

1. Kor. 16, 3.

Valvake, seiske! Need sõnad tulevad meile võitlusi meelde. Ja kes ei tunne neid mitte. Võitlus igapäevase ülespidamise eest, võitlus eluraskustega, kannatustega — ta täidab meie tervet elu. Kuid mitte ainult see. Tähtsam on võitlus kurjuse ja madalusega enese südames ja enese ümbruskonnas.

Tugevus, mehisus on meie siht. Kahjuks on ettekujutus sellest paleusest tihti vildak. Arvatakse, et mehisus seisab kurja tarvitamise sõnas; kuid toored sõnad ei või tugevuse tundemärk olla. Arvatakse, et tugevus seisab enesekiituses; kuid ilusad sõnad — madalad teod. Arvatakse, et ta seisab välistes kommetes; kuid nõnda kuidas kidurat ja haiget keha ilusate riietega küll katta võib, tema nõrkus ometi päevavalgele tuleb, nõnda on ka nende väliste asjadega. Arvatakse, et vägiteod seotud vägivallaga on tugevuse vili; kuid mitte lõhkumine — küll aga ülesehitamine, mitte kannatuste sünitamine — küll aga aitamine, mitte ülekohus — vaid õigus seotud armastusega peavad õigest jõust välja voolama.

On olnud ja on maailmas kõrgeid, tugevaid inimesi. On olnud iseloomusi ja nad on jõurikkad olnud. Aga ainult nooruses, õnnes. On olnud mehi ja nad on kanged olnud teiste päästmises, aita-

mises. Ennast päästa ja aidata ei ole nad suutnud. On olnud olevusi, kes selgesti teadsid, mis on hea. Puudus aga selle teadmise avaldus tegelikus elus. On olnud mehi, kes on vahvad olnud lahingutes. Tuli aga igapäevases elus ülesnäidata kannatlikku, püha armastust, siis olid nad võimetud.

Meie püüdmine peab olema kestav tugevus, jõud. Meie siht mitte võitlus, vaid võit.

Kui Pärnu Kurttummade Selts 10 aastat tagasi algas oma võitlust kurttummade ühendamiseks oma ümbruskonnas, siis teadis ta kindlasti, et see võitlus mitte kerge ei ole. Palju kurjust ja madalust tuli teelt kõrvaldada, et saada tugevaks, jõuliseks seltsiks. Ja kui see nüüd 10 aasta pärast õnnestunud on, siis näitab see seda, et Pärnu selts oma võitluse raja õieti seadnud on, et ta oma sihiks mitte alalise võitluse ei ole seadnud, vaid võidu.

Meil ei jää lõpuks muud Pärnu Kurttummade Seltsile soovida, kui seda, et ta sama võidurada edasi läheks, et ta oleks kui mees, kes ta h a b saada t u g e v a k s !

Lõuna-Eesti Kurttummade Selts õnnitleb sellel teel oma vennasühingut.

A. Suik. P. Jürgens,

Pärnu Kurttummade Seltsi „Vaata” 10 aastat.

1922. aastal lugesid Pärnu kurttummad ajalehest, et Tallinnas oli asutatud kurttummade selts. Sellest oldi Pärnus huvitatud, iseäranis huvitas see teade kurttum Heinrich Kals'i. Tema sõitis omal algatusel Tallinna, et selle asjaga tutvuneda. Säält tõi ta kaasa uue seltsi põhikirja, tutvustas seda lähematele tuttavatele ja pani ette ka Pärnus sarnast seltsi asutada. Sellega olid nõus Tõnis Laas ja Friedrich Mitt. Nemad kolmekesi, s. o. Heinrich Kals, Tõnis Laas ja Friedrich Mitt koostasid Tallinna põhikirja järele Pärnu Kurttummade Seltsi põhikirja. Selle nimeks panid nad „Vaata“, sest et kurttummad ai-

du, mis sisse tõi kenakese summa, 87 922 marka, väljaminek 30 070 mk, seega ülejääk 75 380 marka. Oma korterit seltsil sel aastal ei olnud, koosolekud peeti enamasti kirjatoimetaja Fr. Mitti korteris.

Seltsi esimene aastapäev peeti 6. veebr. 1926. a. Pärnu spordiseltsi „Tervise“ ruumes väikesel viisil omavahelise koosviibimise ja teelauga. Kanti ette tumnäidend „Imearst“.

Järgmisel ametiaastal valiti seitsmeliikmeline juhatus, nimelt täiendati senist juhatust asjaajaja ametiga, kelleks valiti kuulja isik, endine kurttummade õpetaja Tõnis Kalbus. Sel aastal korraldati asjade loterii, kus sissetulek oli üle poole väiksem kui esimesel aastal. Seltsile üüriti oma korter, mis palju kulu juurde tõi, nõnda et aastaaruanne lõppes juba puudujäägiga. Seltsi kassapidamises lahendati korratud ja arusaamatused.

Kolmanda tegevuseaasta algul oli sunnitud seltsi juhatusest lahkuma senine esimees T. Laas, nimelt omavolilise talitusviisi pärast seltsi asjades. Uueks esimeheks valiti Friedrich Mitt. Endise esimehe omavolilise tegevuse läbi olid seltsi rahaasjad palju kannatanud ja kassa aruanne näitas jälle puudujääki.

Neljandal aastal korraldati loterii ja näitemüük ja nende sissetulekute abil pandi alus seltsi raamatukogule.

1930. aastal Suviste pühil pidas selts oma viieaasta tegevuse juubelpäeva. Sellest oli kutsutud osavõtma peale teiste kodumaa kurttummade seltside ka Läti kurttummade seltside esitajad. Sellest pidustusest võttis osa umbes poolteist sada kurttumma. Seltsil oli juba olemas korralik korter tarvilise mööbliga, oma raamatukogu ja lugila, mille juhatajaks Harald Ollino. Oli oma einelaud, olid ajaviiteks mitmesugused mängutarbed ja spordiriistad. Sel aastal oli seltsi juhatuse koosseis järgmine: esimees Fr. Mitt, abi H. Ollino, kirjatoimetaja T. Kalbus, abi V. Teppan, laekur A. Närjusson, abi H. Kals.

Samal aastal Tallinna Kurttummade Seltsi kutsel võeti saadikute läbi osa esimesest ülemaalisest kurttummade koosolekust, mis peeti ära Nõmme-Liival 13.

P. E. K. S. „Vaata” asutajad.

Istuvad vasakult paremale: Heinrich Kals, Tõnis Laas ja Friedrich Mitt.

nult vaatamise läbi oma hariduse on omandanud. See põhikiri registreeriti Viljandi-Pärnu Rahukogu poolt 31. jaanuaril 1925. a. ja selts võis nüüd oma tegevust alata.

Selts pidas oma esimese avamiskoosoleku 22. veebruaril 1925. a. kurttumma Jüri Käige korteris Pärnus, Karja t. 3. Koos olid seltsi asutajad ja asjast huvitatud isikud, kokku 22 inimest. Esimese juhatuse liigeteks valiti: esimeheks Tõnis Laas, abiks Arved Hirt, kirjatoimetajaks Friedrich Mitt, abiks Kristjan Lelle, kassahoidjaks Heinrich Kals, abiks Aleksander Närjusson. Esimesse revisjonikomisjoni valiti Elmar Petri, Jaan Kølert ja Arnold Kosenkranius. Tegevuseaasta algul astusid seltsiliikmeks 22 isikut, aasta lõpul oli seltsil juba 35 liiget.

Esimese aasta algus kulus peamiselt seltsi asjaajamise korraldamiseks. Seltsi kassa suurendamiseks korraldati korjan-

juulil. Samuti võeti osa Läti kurttummade seltsi „Immaanueli“ juubelist oma seltsi saadikute läbi.

Seltsi rahaline seisukord oli paranenud, nõnda et suurtele väljaminekutele vaatamata aruanne lõppes väikese ülejäägiga.

Sellele juubeliaastale järgnesid paar aastat rahulikku ülesehitavat tööd juhatusega endises koosseisus.

1933. aastal Jaanipäeval võttis selts osa esimesest üleriiklisest kurttummade kongressist Tallinnas. Saadikuteks olid H. Ollino, T. Kalbus ja Fr. Mitt. Sama aasta sügisel 17. sept. kutsuti juhatuse poolt kokku erakorraline seltsi peakoosolek, et selgitada liikmeskonnas hässituste mõjul ilmsiks tulnud mitterahulolemist seltsi juhatusega. Juhatus terves koosseisus pani ameti maha ja andis seltsi liikmeskonnale võimaluse, avaldada oma tahtmist ja soove uute valimiste läbi. Asi likvideeriti sellega, et koosolek volitas H. Ollino moodustama uue juhatuse. H. Ollino täitis oma ülesande sellega, et täiendas senise juhatuse kahe uue liikme võrra uuendust nõudjate seast. Jatkati senist tegevust uute jõudude kaasabil. Aasta lõppes sekeldustele vaatamata väikese ülejäägiga aruandes.

1934./35. aastal koosneb seltsi juhatuse järgmiselt: esimees H. Ollino, abi H. Kals, sekretär T. Kalbus, abi M. Tiidermann, laekur A. Närjusson, abi pr. H. Ojassoo.

Uus juhatuse on seltsi kümnendal eluaastal töötanud energiliselt. Kõigepealt heideti seltsist välja halbade elukommetega isikud ja keelati seltsiliigetele nendega läbikäimine. Hakati korraldama rohkemal arvul perekonna-õhtuid, millistest ka kuuljad osa võtsid. Korraldati kõne-, referaat-õhtuid ja toimetati elavajakirja selle eesmärgiga, et oma kõneoskust täiendada ja oma silmaringi laiendada. Asutati seltsiliigetest käsitööringid, kes määratud päevadel õhtuti seltsi ruumides töötasid H. Ollino ja pr. Ojassoo juhatusel. Asutati oma näitetrupp, ehitati näitelava, muretseti näite- ja maskeerimistarbeid, seltsi ruumid sisustati täiesti uue moodsa mööbliga, muretseti seltsiliigete omavahelise korjanduse teel köögile ja puhvetile uued tarbenõud. Täiendati raamatukogu ja ajalehtede lugilat. Kuulutati välja rinnamärkide ka-

vandite valmistamise võistlus seltsiliigete vahel ja auhinnatud kavandi järele telliti Tallinnast uued rinnamärgid. Võeti osa seltsidevahelistest nõupidamistest kurttummade kongressi ja kurttummade seltside Liidu asutamise eeltööde asjus Tallinnas 24. juunil, millest seltsi esitajana võttis osa H. Ollino. Koostati Liidu põhikiri. Võeti osa teisest üleriiklisest kurttummade kongressist Tartus 26.

P. E. K. S. „Vaata“ praegune juhatuse.

Istuvad: Tõnis Kalbus (sekretär), Harald Ollino (esimees), Hilda Ojassoo (laekuri abi). Seisavad: Heinrich Kals (abiesimees), Mihkel Tiidermann (sekretäri abi) ja Aleksander Närjusson (laekur).

augustil. Pärnu seltsi esitasid sel kongressil H. Ollino, T. Kalbus ja E. Reimann. Jõulupühil korraldati endiste aastate eeskujul jõulupuu ja jagati kingitusi rohkemal arvul. Kehvemale liigetele anti ka rahalisi toetusi, kogusummas 109 kr. Seltsi kauaaegsete juhatuse liigete Fr. Mitt'i ja T. Kalbus'e tööd seltsi hääks hindasid seltsiliikmed omavahelise korjanduse teel kokkupandud summade eest muretsetud nägusate mälestusesemete kinkimisega. Samal teel muretseti ka kingitus kauaaegsele kurttumadekooli juhatajale hra V. Univerile, mis seltsi esimehe H. Ollino läbi temale ta 70. a. sünnipäeva puhul kätte anti. Seltsi juurde asutati oma spordiring hra V. Ehrenpreisi juhatusel. Seltsi ruumid üüriti kohalikule Esperanto seltsile teatud päevadel nädalas. Sagedasti võeti osa oma seltsi esitaja kaudu teiste kohalikkude seltside ja organisatsioonide kutsel nende tähtpäevadest. Seltsiliigete arv aasta lõpuks oli 42 isikut. Seltsi aastaaruande järele oli seltsil mainitud aastal

sissetulekuid Kr. 1271,04, väljaminekuid Kr. 1108,00, ülejääk Kr. 163,04. Seltsi varanduslik seis aasta lõpul rahas ja väärtpaberites Kr. 1885,54, inventaris Kr. 2500,00.

Et selts senise juhatusega jõudsalt edasi on jõudnud, seepärast seltsi peakoosolekul 17. veebr. 1935. a. valiti senine juhatust äies koosseisus oma ametialadele tagasi. Sarnane liikmeskonna usaldus annab juhatusele jõudu ja tahet, ka edes-

pidi sama energiaga edasi töötada kui eelmisel aastal, seltsi õilsamate sihtide saavutamiseks. Juhatust soovib, et liikmeskonnas valitseks alati sarnane üksmeel, leplikkus ja üksteisest arusaamine, kui möödunud seltsi tegevuseaastal, ja et Pärnu Kurttumade Selts „Vaata“ ühendaks meid kui õdesi-vendi ühiseks perekks ühises kodus.

Juhatus liikmed: H. Ollino, T. Kalbus, H. Ojassoo, A. Närjusson, H. Kals, M. Tiidermann.

Kuidas mina sattusin E. K. S. „Vaata“ liikmeskonda.

See oli aastal 1926, kui olin alles Vändra Kurttumade kooli õpilane, ning suvevaheajal kodus olles, käisin ühel pühapäeval kinos. Säält väljudes sattusin kino ooteruumis kokku F. Mitti ja V. Teppaniga. Viimast tundsin oma koolivennana, kuna Mitt oli mulle siis alles tundmatu, sest mina polnud veel iialgi Pärnus täisealiste kurttumadega kokku puutunud ega teadnud nende olemasolust mitte vähematki, olgugi et olen Pärnus sündinud ja üles kasvanud. Nemad siis olidki need, kes mind poolvägisi endaga kaasa kutsusid P. E. K. S. „Vaata“sse“. Lõpuks läksingi, olgugi et mul tolkorral veel aimugi polnud, mis tegelikult tähendab sõna „selts“, Suur oli minu imestus, kui ma sisse astusin esimest korda „Vaata“ ruumidesse, mis tolkorral asusid ühes kõrvalisema tänava maja katusekambris. Mäletan veel selgesti, kuis tookordne seltsi esimees T. Laas mind seltsiga lähemalt tutvustas. Juba esimesest päevast hakkas mulle säääl nii meeldima, et sain päris sagedaseks külaliseks sinna. Kõik need järgnevad kooli-vaheajad, mil kodus sain olla, oli minu lemmik-kohaks „Vaata“, Lõpuks, kui mina 1927. a. kevadel lõpetasin kooli ja kui vähegi mahti sain, viibisin „Vaata“s“ ning 1928. a. veebruarikuul 5. päeval astusin ka seltsiliikmeks; siis oli ka juba uus esimees ja ka juhatustes olid hoopis teised isikud kui algul,

kui mina esimest korda sinna sattusin. Samal ajal valiti mind ka kohe seltsi revisjonikomisjoni. Olin sellel ametialal 2 aastat vahetpidamata, selle aja jooksul õppisin ma tundma seltsi asjaajamist täielikult. Tekkisid ka juba mõtted, seda omalt poolt laiendada ja sisustama hakata. Kuid see oli minul võimatu kui „väiksel mehel“. Kuid siis tuli juhust appi, sest mind valiti seltsi peakoosolekul 7. veebruaril 1930. aastal juhatusteliikmeks, ning juhatust pani minu peale esimehe-abi kohustused. Nüüd oli mul ka juba vähe võimalusi oma ideesid maksma panna, mis ka suuremalt jaolt teoks said. Aasta pärast määrati juhatust poolt seltsi sekretäri kohustused minule, sest omasin veidi andi sel alal. Seltsi sekretäriks olin mina 1931—1934. aasta aluni, ning samal aastal 27. veebruaril valiti mind peakoosolekul seltsi esimeheks, millisel kohal ka praegugi püsin. Nende 7½ aasta vältel, mil mina seltsi revisjonikomisjonis ja juhatustes olen tegutsenud, olen märganud, et selts aastast aastasse on tõusnud paremuse poole. Ning kui see nõnda edasi kestab, ühtlasi ka sarnane üksmeel ja püüed, siis võin julgusti ütelda, et selts oma teise aastakümne lõpul võib uhkelt tagasi vaadata oma viljakandnud tööle. Selleks tahet, jõudu ning õnne!

Harald Ollino,
P. E. K. S. „Vaata“ esimees.

„Kurttumade Sõber“ on sõber igale kurttumale.

Pärnu Eesti Kurttumade seltsi „Vaata“ 10-aastase juubeli puhul.

Nii kui teada, sai meie selts 6. veebruaril s. a. 10 aastat vanaks, mille tõttu meil nüüd on heameel tagasi vaadata 10-aastase ühise tegevuse peale.

Arvan, et igäüks meie seast teab ja on ühiselt kõik need head ja vead läbielanud, mis meie seltsile selle 10 aasta jooksul osaks on saanud, kuid sellepeale vaatamata ei ole mitte üleliigne praegusel silmapilgul lasta oma vaimusilmade eest mööda minna lühidalt seltsi asutamist kui ka tema tegevust 10 aasta jooksul.

Raske on iga algus ja siis ka arusaadav, et eriti vaevarikas oli meie seltsi „Vaata“ ellukutsumine ja tema olemasolu alalhoidmine kuni tänapäevani.

Mäletame, et 10 aastat tagasi panivad nurgakivi meie seltsile liikmed H. Kals, T. Laas ja F. Mitt, kes kõik kolm ka kõikide liikmete poolt tervitatud olgu!

Edasi kasvas, kosus meie selts ühisel rindel edasiviiduna nii, et nüüd rõõmuga võime lugeda seltsi liikmete arvu 45—50 peale, kes kõik meie seltsiga „Vaata“ on ühiselt oma rasket saatust üksteisega jaganud kui ühe isa-ema lapсед.

Kuigi nüüd terves suures ilmas raske kriis kõiki surub, kuigi iga kurtumma elu mitukorda raskem on teistest kaaskodanikkudest — oleme siiski ühinedes oma seltsi kaudu suutnud kõigi raskuste peale vaatamata majandusliselt seltsi tegevust nõnda juhtida, et meie

selts „Vaata“ võib täna nii mitmes ettevõttes teistele seltsidele eeskujuks olla selles osas, et ta on osanud ilma võlatagemata ära elada, kuna aga võlad väga mitmed seltsid ja ettevõtted hauda on viinud.

Sellest 10-aastasest tegevusest näeme, et üksmeel ja kindel tahe ka tulevikus suudavad meie seltsi auväärilises kohas hoida teiste asutuste hulgas, mida meie ja ka kõik südamest soovime.

Igäüks meie seast näeb, et seltsi asukoht on kaunis supellinnas Brakmanni tn. nr. 18, kuhu iga kurtumm võib sisse astuda kui paika, kus kaasvõitlejad teda lahkelt näevad ja ütlevad „Tere tulemast!“ — Mida rohkem meie oma seltsi eest suudame hoolitseda, seda kindlamalt saame ka meie ühiselt oma rada astuda.

Lõpuks aga, kui meie jälle uuele kümnele aastale vastu astume, mida ka meie juba teinud oleme, peame täninisaavutatud edu silmas ja sammume jälle ühiselt eluraskustele vastu teades, et meie oma seltsiruumest kui oma ema sülest ellu astume ja kord rõõmuga see päev kätte jõuab, kus seltsi iga juba kaks korda 10, see on 20 aastat saab olema ja liikmetearv ka igatahes mitte ei saa vähenema.

Sellepärast kätt surudes üheteisele ütleme: „Ikka edasi!“

H. Kals,

P. E. K. S. „Vaata“ abiesimees.

Pärnu Kurttumade Seltsi „Vaata“ 10 a. tegevusest ja tegelastest.

Isiklikud muljed.

Aastat paarkümmend tagasi olin olnud kurttumade õpetajaks Väandras. Raske oli see töö, kuid kurttumadest õpilastest oli mulle jäänud hää mälestus.

Päälilmasõja Pärnu asudes kohtasin siin mitmeid oma endiseid õpilasi-kurtumme. Nad olid endile juba kindlad elukutsed valinud ja olid korralikud ja tublid töömehed oma ametialadel.

1924. a. algul kõnelesid nad mulle, et nemad kavatseda Pärnus omale seltsi asutada, põhikiri ollagi juba registreeritud, kutsusid mind seltsiliikmeks ja esimesele avamiskoosolekule. Sellega nõustusin meelsasti. Mind huvitas, kuidas küll kurtummad oma seltsi juhtimisega ja tegevusega hakkama saavad. Ja tõepoolest oligi see algus väga raske.

Suure vaevaga said hädavajalised asjad kuidagi selgitatud ja otsustatud. Kimbus oldi ka juhatuse valimisega. Siiski saadi viimaks ka sellega toime, kuigi hääletamisel hääled väga laiali läksid. Esimeseks esimeheks valiti T. Laas, kes hästi kõnekeelt valdas. Ja nüüd algas noor selts „Vaata“ argsest oma esimesi samme astuma.

Vaja oli muretseda seltsile asjaajamiseks raamatud. Raha selleks saadi liikmemaksudest. Koosolekuid peeti esialgu kurttum Käige korteris. Varsti pandi toime korjandus ja selle sissetuleku abil üüriti väike korter kusagil maja katusekambris. Väike ja kitsas see küll oli, kuid siiski oli seltsil nüüd oma tuba ja oma luba.

Korterisse oli nüüd vaja muretseda ka sisustust, mööblit. Kuulati ja kaaluti, kust saaks seda kõige kasulikumalt ja odavamalt. Sääll korraga ühe koosoleku ajal ilmuski suur mööblikoorem õuele. Selgus, et esimees oli selle ilma juhatuse otsuseta ja nõusolekuta seltsile tellinud. Tema oli arvanisel, et temal kui seltsi peremehel selleks täieline võim ja õigus on, talitada oma hääksarvamise järele. Mööbel võeti küll vastu, kuid tehti ka esimehele selgeks, et tema edespidi ilma juhatuse otsuseta nõnda omavoliliselt enam tegutseda ei tohi. See lugu näitab, kui vähe oli alguses arusaamist seltsi juhtimisest ja juhataja võimupiiridest. Pea harjuti aga selle korraga, et seltsi asjaajamine peab sündima juhatuse protokollide põhjal.

Aastate jooksul suurenes seltsi liigete arv, kasvas ka seltsi varandus. Üüriti suurem korter. Korraldati korjandusi ja loteriisid. Pandi toime ka avalikke pidusid, kus kurttumad oma ettekannetega kuuljaile esinesid. Katvatsi koguni oma ettekannetega maakonna alevitesse ringreisule minna, mis aga siiski mõnesugustel põhjustel teostatamata jäi.

Seltsi korjanduste ja pidude korraldamise suuremaks eesmärgiks oli koguda kapitali oma kodu asutamiseks. Kehvemaid seltsiliikmeid avitati sel teel, et neile seltsi kassast raha laenuks anti.

Varsti tungis seltsi-elusse aga kurikaval vaenlane, kes seltsiliikmeid oma võrku püüdis ahvatleda. See oli alkohol. Ja kus joomahimu kord maad võtab, sääl

ei ole enam mingil tööle edu ega õnnistust. Nõnda ka siin. Kainemad juhatuse liikmed said aru, et nõnda edasi minna ei või. Võeti ette puhastusetöö. Selle tagajärjel olid sunnitud seltsist lahkuma mitmed liikmed, nende seas ka seltsi asutaja ja senine esimees. See oli kurb lugu, aga ei olnud parata.

Uueks seltsi esimeheks valiti Fr. Mitt. Tema oli kaine ja tubli töömees oma ametialal. Suure agarusega algas ta tööle ka seltsijuhina. Loodi uus kindel kord ja joobnud inimestele keelati viibimine seltsiruumes. Korraldati avalikke pidusid ja korjandusi, aga pandi ka suurt rõhku seltsiliikmete omavaheleliste koosviibimistele, et selleläbi teha seltsimaja liigetele mugavaks koduks. Püüti koondada ja ühendada Pärnus ja ümbruses elavaid kurttumme ühiseks pereks.

Tähtsamaks sündmuseks sellel ajajärgul oli seltsi viieaasta juubel. Sellest võtsid osa kodumaa ja Läti kurttumad. Kõigile osavõtjaile jäi neist päevadest ilus mälestus.

Kuid ega kurjus ja kadedus ei maga. Need mõned isikud, kes oma süü pärast olid sunnitud seltsist lahkuma, püüdsid sünnitada seltsis rahulolematust juhatuse vastu. Seda märgates esimees ja juhatuse liikmed astusid tagasi. Uueks esimeheks valiti nüüd H. Ollino. Tema hakkas seltsi asju korraldama suurima innuga ja hoolega. Kõik oma noore jõu pühendas ta seltsi eduks ja tema juhatusel astubki „Vaata“ oma teise aasta kümnesse. Seltsi seniseid häid algatusi jätkatakse ja täiendatakse hoolega. Seltsi ruumid on nägusalt ehitatud ja sisustatud uue mööbliga. Seltsi elule ja tööle on püütud kaasatõmmata ka kuuljaid kaaskodanikke, mis ka korda on läinud. Uuemaks ettevõtteks on käsitöö edendamise seltsiliigete keskel. Kõigiti näib seltsi elu edenema tõususuunas. Ja võib loota, et kui seltsi tegevus sarnase hoo-ga jätkub, siis selts oma eeloleval aastakümnel palju võib kordasaata.

Minu esialgsed isiklikud kahtlused seltsi edenemise ja tegelaste võimete kohta on möödunud kümne aasta jooksul lõpulikult haihtunud. Olen näinud suuri edusamme seltsi elus ja tegelaste juures. Olen võinud tähele panna, misuguse asjalikkusega viimasel ajal seltsi

koosolekuid peetakse, asju arutakse ja tehtud otsuseid täideviiakse, ja missuguse hoole ja täpsusega seltsi põline laekur kra A. Närjusson seltsi rahaasju korraldab. Olen näinud suurt armastust, poolehoidu ja ennastsalgavat tööd, mis liikmeskond on avaldanud oma seltsile. See kõik on tuleviku edu pandiks. Need nähtused ja edusammud on mind viinud veendumusele, et ka kurtummad küllalt hästi oma seltsielu juhtida ja korraldada suudavad. Üksikud vää-

nähtused sellejuures on tähtsuseta. Nii kaua, kui seltsis valitseb sõbralik üksmeel, töötahe, karske ja kõlbline õhk-kond, nii kaua ei ole seltsil karta lange-mist.

Soovin Pärnu Kurttummade Seltsile „Vaata“ südamest kõigeparemat õnne ja edu tulevikus — tema uue aastakümne lävel.

T. Kalbus,

P. E. K. S. „Vaata“ sekretär.

Mina „Vaata“ liikmena.

Pärnu Eesti Kurttummade Selts „Vaata“ pühitseb eeloleval nelipühil oma X. a. kestvuse juubelit. Eraldi peetakse neil päevil Pärnus ka ülemaalist kurtummade kongressi. Osa võtavad sellest Soome ja Läti kurtummad-kaasvõitlejad ja hulk meie endiseid koolivendi ja õdesid, kus saame ühiselt kokku ja ühiselt sellele suupäevale kaasa elame. See päev eeloleval nelipühil saab „Vaata“ suupäevaks tema X aasta kestvuse mälestamise puhul. Kõikidest raskustest hoolimata on „Vaata“ suutnud X a. tegevuse tähisele jõuda ja võib tagasi vaadata tegevusrikkale tööpõllule. See

kõik on meie parimate vende visa töö, kindel usk ja liikmeskonna üksmeel seltsi vastu. „Vaata“ liikmed on alati ühisel teel ja tegutsevad kui vennad ja õed armastuses oma seltsi kasuks. Nii on seltsitegevuses märgatavat tõusu ja juhatuses innukat püüdlikku taht. Võin julgesti öelda, et tulevikus võib „Vaata“ veel paremale järjele areneda ja oma tegevusrikkalt tööpõllult kahekümnendasse aastakümnesse astuda. Palju viisat taht, head käekäiku tulevikus edasijõudmiseks soovib

M. Tiidermann,

P. E. K. S. „Vaata“ abisekretär.

* * *

Vana-Vändra Kurttummade Kooli lõpetades astusin 1920. sügisel külärätsepa juure rätsepakas õppima ja olin ta juures agaralt 2 aastat õppimas. Astusin siis Sindi alevisse parema rätsepa juure, kes lõpetanud Vene keisri ajal Peterburi linnas rätsepa akadeemia, et enese rätsepakunsti täiendada, olles 3 aastat seal. Enne seda sain kuulda, et Pärnu kurtummad tahavad oma seltsi asutada. Selle eesmärk oli Pärnu linna ja maakonna kurtummade haridust ja kõlblist tasapinda tõsta ja kõigile kaasõnnetuile nende raskes ainelises seisukorras abi anda. Mõne aja pärast sain

ma Pärnu kurtummade Seltsi peakoosolekust osavõtmiseks kutse. Võtsin selle kutse vastu ja sõitsin Sindist peakoosolekule, kus valiti mind 6. veebr. 1925 esimest kord juhatuseliikmeks, kes mind valis laekuri abiks ja 1927. aastal laekuriks, milles ametis ka praegu olen. Märkan, et Selts areneb aastast aastas kaunis hästi. Võin julgesti ütelda, et selts võib uhkelt uude aastakümne edasi vaadata, jätkates sama edukalt tööd. Selleks paremat edu ja jõudu!

A. Närjusson.

P. E. K. S. „Vaata“ laekur.

* * *

Mina olen üleskasvanud Tallinnas ja sääl ka elanud suurema jao oma elupäevi, kuid saatuse tahe on see, et olin 1933. a. sügisel sunnitud oma armsast kodulinnast lahkuma, sest sääl ei olnud mul enam võimalust äraelamiseks, — puudus töö. Siis tuli mul ilus idee ja

mina kirjutasin Pärnu kurtumma F. Mittile, et kas ei saaks ma mitte tema juure tööle. Jaatav vastus ei lasknud mind kaua oodata ning lahkusin omast armsast Tallinnast. Raske oli see, sest ees ootas mind teadmatus ja võõras ümb-rus. Kuid Pärnu jõudes haihtus see

peatselt, sest siit leidsin eest Pärnu kurttummade selts „Vaata“ liikmeskonnast hulk lahkeid aitavaid käsa, kes mind kohtasid kui oma kaugelt tulnud õekest, Südamlik tänu „Vaata“ juhatusetele ja liikmeskonnale. Sain siin korralt ka kõikidega häädeks sõpradeks ning hakkasin ohtralt „Vaata“ külastama, ning andsin sooviavalduse liikmeks astumiseks. „Vaata“ peakoosolekul 25. veebr. 1934. a. võeti mind vastu. Ühtlasi valiti mind sel koosolekul juhatusete liikmeks. Sain laekuri abiks, millisel kohal ka praegugi veel püsin. Nii siis sain ma ka kohe täieliku ülevaate „Vaata“ tegevusest ja kavatsustest, mis mind ka õhutada hakkas tegudele seltsi kasuks. Samal aastal seltsi noore esimehe H. Ollino nõul ja algatusel hakkasin lõpuks

„Vaata“ naisliikmeid oma ümber koguma ning nüüd tegutseb minu juhatusel all „Kodukäsitöö ring“ naisliigetele. Nagu aru saan, on H. Ollino selle lühikese ajaga, mil ta seltsis juhina tegutsenud, algatada suutnud uusi ideesid, kuidas „Vaata“ liikmeid alati tegudele viia, mis „Vaata’le“ kasulikud oleksid ja ka liikmeskonnale tegevust annaks. Sest tegevuseta olles langeb ka inimese moraal ja tekivad juure kurikaldumus ja keelepeks. Võin julgelt ütelda igapähele, et kui „Vaata“ sarnase üksmeelsuse ja püüdlikkusega edasi töötab, võib selts teise aastakümne lõpul tagasivaadata oma veel viljarikkamatele töötulemustele. Selleks jõudu ja edu!

Hilda Ojassoo,
P. E. K. S. „Vaata“ abilaekur.

P. E. K. S. „Vaata“ 10 a. juubeli puhuks.

Kogu Eesti kurttummade pere on jälle täis elevust millegi ootel. Kõikide pilgud on pöördud Pärnu.

Mis on?

Pärnakate tulipunktiks on eelseisvad „Vaata“ 10 a. juubeli-pidustused, mis tahavad varju jätta kõik seni-olnud pidustused, kuna selle hääks kordaminekuks tahavad kaasaaidata kõik „Vaata’lased“, olles kibedas ametis ettevalmistustega.

Kuna „Vaata“ selts asub väga ligidal supelraioonile, ning on otse alleede võrgus ja südalinnast vaid mõned meetrid eemal, on see väga meelitatav Pärnu tulinäide.

„Vaata“ ruumid seesmiselt oma hubasusega sisendavad kodusust, tänu esimehele Ollino’le, kelle teeneks tuleb lugeda seltsi kodusemaks muutmine uue inventaariga viimase 2-e aasta jooksul, mil olnud esimeheks.

Just need kaks viimast aastat tegi P. E. K. S. „Vaata“ järsu hüppe ülespoole. Mõõduandvam aga oli viimane

aasta, mille jooksul esimees Ollino korraldas terve rea referaat-õhtuid kurttummadele, mis väga olulise tähtsusega, ning silmapaistvalt on viimasel ajal tõusnud Pärnu kurttummade kultuurne ja kõlbline nivoo. Selle tagajärjeks omakorda on nelja toetaja liikme juuretulek kuuljate seast, ning arvukalt kurtummigi.

Ei saa jätta mainimata ka tantsukurust kurttummadele möödunud aastal, mille jällegi korraldas Ollino. Teadagi, nõuab säärane töö oma jao energiat, oma igapäevase „leivatöö“ kõrval, kõnelemata kõigist tehtud töödest. — „Vaata“ praegusel esimehel Ollinol jatkus selleks küllalt tahet ja energiat. See polnud kerge töö! See oli vägev töö! See oli tulemusrikas töö! Töö, mis nõudis kannatlikkust eelkõige!!

Usun, et kõik Pärnu kurttummad minu mõttega ühtuvad ja soovivad, et härra Ollino jääks edasi juhiks siin vaikuseriigis, et järgmise kümne aasta pärast kannaks meie ühine töö enam vilja!

E. R.

Minu mälestused seltsist.

Mäletan üliväga hästi, kui olin väike kurttummade vanemate laps, kurttummade olemasolust ja nende elust, mis leidis aset ligi 15 aastat tagasi. Tol ajal ei tundnud kurttummad suurt huvi ühise elu rajamise kohta vastu, milleks on selts, ka ei teadnud nad, mis tähendab sõna „selts“ ja selle tähtsus. Polnud kokkupuuteid kuul-

jatega, kes oma teadlikkusega oleks võinud anda nõu ja juhatuset seltsi asutamise kohta, mis töötas tuua tulevikus suurt kasu meile, kuid keegi ei tulnud sellele heale ideele. Ümbritsedes meid üksluisega, igavusega möödus 5 aastat meie silmis kurvalt. See pani H. Kalsi mõtlema. Asutati selts 1925, aastal Kal-

si, Mitti ja Laasi algatusel. See päev kujunes meile esimeseks rõõmupäevaks kurttumade ajaloos. Ma läksin kooli õppima. Neljandast õppeaastast alates tõusis mu huvi seltsi vastu. Igal koolivaheajal külastasin oma seltsi, mis on jäänud armsaks lemmikkohaks igavesti. Suvevaheajal aitasin seltsil mõnda tööd teha, nimelt rahalise korjanduse kogumine ja ja loteriipiletite müümine. Lõpetasin Riigi kurttumade kooli ja astusin järgmisel peakoosolekul kohe liikmeks.

Põhikirja järele korraldas juhatus igal pühapäeval referaadi teemil „Seltsi elu ja ta tähtsus“ ja muud, kõneles H. Ollino. Kõne ligemise armastusest ja seltsi kestvast jaluleseadmisest mõjus mulle nii sügavalt, et tõusis minus tegutsemise tahe, armastus seltsi vastu. Jälgisin alati tegelaste käte ja suu liigutusi ja õppisin tundma nende paremaid külgi. Nende eeskuju järele hakkasin tegutsema. Meie mõtleme tihti, et oleme noored, täis jõudu, ei tohi oma kallist vaba aega sellele ohverdada, mis on seotud halvade elupahedega, nagu alkohol, kurjus, mis seniajani jäänud püsima, vaid kogunema neid tähelepanemata jättes seltsi kui kana tiibade alla. Ei tohi ka mingi hinna eest tegemata jätta kohustusi, mis on tehtud meile ülesandeks juhatus poolt, vaid peame seda alati täideviima nurisemata, mis juhatuse kui ka liikmete meelepärast on. Kuid alati on suureks takistuseks sealjuures, kus me tegutseme, alkohol, kurjus, mis on me seltsi kui ka teiste seltside halve-

maid külgi. Lahti pääseda neist pahedest osutub igal inimesel väga raskeks; saab küll neist lahti pääseda, kes suudab vastu panna kiusatusele. Meie peame armsa seltsi, mitte teiste inimeste huvides tegutsema õige ennastsalgavalt. Oleme väga rõõmsad selle üle, et kurjus iga aasta järele väheneb. Kurjuse peame meie korjama kokku ja viima hauda, et see ei saa enam seltsi järgmist edukat tegevust takistada. Mida rohkem seltsi heaolu eest hoolitseme ja selle järele tegutseme, seda jõudsamalt igal aastal kasvab selts. Need kogemused, mida oleme õppinud, on meile eeskujuks. Viimasel peakoosolekul ei suutnud me kannatust hoida, sellepärast asutasime spordiringi, ühtlasi valiti mind revisjonikomisjoni liikmeks. Meie oleme õige rõõmsad selle üle, kuna sport aitab meid mitmest kiusatusest üle.

Peale kõikide nende on meil veel üks sõna ütelda teile, kõikidele teiste seltside liikmetele. Ootame ühes Pärnu kurttumadega suure igatsusega Teie saabumist Pärnus peetavale III ülemaalsele kongressile ja meie seltsi 10 aasta juubelile, et võiksime ühes Teiega armastuse ja üksmeele kaudu rajada kõikide kurttumade liitu. Tahaksime hoolitseda Teie eest, et võiksite unustada lillerikkas Pärnus omad mured, mille all kannatate Teie viimasel ajal, kui tulete meid külastama. See päev võiks kõikidele kujuneda suureks sündmuseks. Soovime kõikidele õnne, jõudu Teie Pärnu teele asumisele.

V. Ehrenpreis.

Püha kivi.

Romaan salapärasest Indiast.

(Järg 3.)

„Nüüd on tarvis viimast abinõu tarvitada,“ pööras Akim Vetsherini poole. „Näidake temale kivi, muidu ta ei usu.“

Vetsherin võttis kivi välja, mille ta nõõri otsas põues hoidis.

Kivi nähes langes Doulet-Sing põlvili ja andis kivile pühalikult suud.

„Püha Kali, suremata kättemaksja — jumalanna tunnusmärk... Räägi, välismaalane, ja Doulet-Sing saab sind kuulma!“

„Kas sa nüüd usud meid?“ küsis Akim.

„Täiesti... Ma olen teie ori.“

„Siis näita meile Bagaduri aardeid.“

Doulet-Sing lukustas oma majaukse ja viis neid Mahadeva templi juurde, mis kaljusse oli raiutud.

Sel ajal ei olnud templis ühtki palvetajat. Doulet-Sing viis Vetsherini ja Akimi ühest külguksesse sisse, mille ta enese taga kohe riivi lükkas.

Nad astusid pimedasse ruumi, kuhu valgus ainult ülevalt lae aukudest paistis. Pimedas näitasid valged jumalate kujud kui määratu suured hiiglased olema. Akim ja Vetsherin läksid ettevaatlikult

fakirile järele, kes julgel sammul mööda kivist põrandat edasi astus.

Templi seinad, kirvega kaljusse raiutud, olid kõiksugu jumalate kujutustega kaetud. Lagi oli kummitud, nagu võlvalune, ja umbes 10 meetrit maast kõrgel, kuhu väikesed augud olid raiutud, kust läbi oli näha sinist taevast.

Doulet-Sing astus ühe kullatud võre juure, mille sees kõrgemal kohal neljakäelise jumalanna Kali kuju seisis. Fakir viskus selle ette põlvili ja pomises üht palvet enese ette. Siis vajutas ta ühele nägemata vedrule, mis kuju aluse sees varjul oli, ning korruga liikus kuju oma aluselt kõrvale, jättes uksetaolise avause järele.

Doulet-Sing süütas kaks tõrvikut põlema, andes ühe imestavale Akimile ja hakkas ees alla auku minema. Vetsherin ja Akim järgnesid temale.

See oli pikk maalune koobas, samuti kalju sisse raiutud. Viimaks jõudsid nad ühe kivist seinaga ette, kus koobas näis lõppema. Doulet-Sing aga vajutas jälle ühele sala vedrule, mille peale osa seinast kõrvale nihkus ja augu järele jättis. Selle taga oli teine koobas, aga palju väiksem. Nad vaatasid tulega enese ümber ja eurooplastel jäi imestuse pärast sõna suhu pooleli.

Ühes koopa nurgas oli terve kulla mägi. Seal oli kõiksuguseid kuldrahasid, ehteasju, pärleid, hiilgavaid siniseid safiire, veripunaseid rubiine, rohelisti smaragde, raskeid lillevaase, kuldketi ja kaelaehteid. Kõigi nende aarete keskel sätendas väike kullast kastikene, mis ääreni teemantidega täidetud oli.

Tõrvikute valgel särasid kõik need kivid ja kuld nõiduslikult, silmipimestavalt.

Mitu minutit seisis kõik sõnalasumata ja vaatlesid seda haruldast pilti.

Kõige esiti ärkas Akim.

„Aga kuidas meie need aarded ära viime?“ ütles ta. „Selle üle ei ole meie veel mõelnudki.“

„Täidame kotid täis ja kanname „Jastrebi“ meeste abil laevale.“

„Siis peame madrustele oma saladuse teada andma — see aga on kardetav!“

Siin leidis Doulet-Sing ka varsti nõu. Ta näitas neile teise väljakäigu koopast, mis otse mere ääre viis.

„Gudsherati radsha on väga tark ol-

nud,“ ütles Akim. „Ta on kõige peale mõelnud. Siit on meil ju nüüd kerge varandust paati tassida ja siis „Jastrebi“ peale toimetada.“

„Homme võtame selle talituse kohe ette,“ ütles Vetsherin.

„Jah, nüüd aga läheme jälle templi tagasi, muidu ehk märkab mõni, et Püha Kali enam omal kohal ei ole.“

Kõik kolm pöördusid endist teed tagasi ja jõudsid poole tunni pärast tempelisse, kus Doulet-Sing jumalanna Kali kuju vedru abil jälle omale kohale seadis.

Templist väljudes jätsid nad fakiri jumalaga ning Vetsherin ja Akim ruttasid laevale, et tarvilisi korraldusi homseks teha.

Vaevalt jõudsid nad mõni samm tempelist eemale, kui nad uuesti seda purjus hindut nägid, kes ennem tänaval magas. Nüüd kargas ta ruttu üles ja kadus ühte kõrvaltänavasse.

„See on veider!“ ümises Akim. „Võtke teie enesele juhataja ja minge laevale. Ma jooksen sellele koerale järele. Tema luurab tõesti meie järele. Ma käänan tal kaela kõveraks, kui minu arvamine tõsi on.“

Ja ta läks suure jooksuga põgeneja hindu järele.

8.

Lõks.

Vetsherin jõudis ilma mingi äparduseta „Jastrebi“le. Teda nähes astus kapten Nordov talle vastu.

„Teie äraolekul käis Vene konsuli käskjalg siin.“

„Mille pärast?“

„Sellest ei saanud ma isegi aru. Temal oli kiri teile ära anda, mida ta aga siia ei tahtnud jätta, vaid soovis teie enesega kokku saada. Ta lubas veel kord tagasi tulla.“

„Teatage mulle, kui ta tuleb.“

„Viibimata.“

Vetsherin läks oma kajutisse ja hakkas mõrsjale kirja kirjutama. Ta seletas vaimustusega Bagaduri suurest varandusest ja lisas viimaks juure, et nende ettevõtte varsti õnnelikult lõpule jõuab.

Vaevalt oli ta kirja lõpetanud, kui teda laevalaele kutsuti.

Seal astus üks võõras, üht kirja käes hoides, temale vastu.

„Isand Vetsherin?“ küsis ta inglise keeli.

„Jah... Mis siis?“

„Siis lugege see konsuli kiri läbi.“

Vetsherin käristas ümbriku katki ja laskis silmad üle ridade käia, mis väga ilusasti Vene keeles olid kirjutatud. Kirjas oli teade, et tema nimele sõnumeid ja teateid Venemaalt olla tulnud, mispärast teda ennast konsuli juure palutakse sõita.

„Hea,“ ütles Vetsherin, „ma tulen.“

„Sir, mind on kästud teile teejuhiks olla.“

„Noh, siis olen ma kohe valmis.“

„Kui Akim tuleb, siis öelge temale, et ma Vene konsuli juurde läksin,“ sõnas ta Nordovile.

See nikutas rahulolemiseks pääga ja saatis Vetsherini inglasega paati.

Sadamas ootas neid ilus sõiduriist. Inglise palus Vetsherini sisse astuda ja sõit mööda Bombay tänavaid läks lahti.

„Kuidas Vene konsuli nimi on?“ küsis Vetsherin teel oma saatjalt.

„Bulgakov!“

„Bulgakov?... ei ole kuulnud. Kas ta juba ammu Bombays on?“

Inglise hakkas veidi kogeleva.

„Ei... Ainult mõni kuu aega.“

Viimaks jõudsid sõitjad ühe väga ilusa suvila ette, mille akende eesriided maha lastud olid.

„Siin meie olemegi,“ ütles inglase.

„Tulge minu järele, sir!“

Mõlemad läksid kaunis jahedast esikust läbi ja jõudsid kirjutustuppa. Viimasel oli väga ametlik välimus. Igal pool seisis kapid täis raamatuid ja tähtsaid pabreid. Määratu suur kirjutuslaud oli üleni Vene ajalehtedega kaetud. Inglise ulatas tuhatoosi ja sigarid ning palus Vetsherini istet võtta.

„Palun oodake, ma lähen teatan konsulile.“

Nende sõnadega väljus ta ja Vetsherin jäi üksi. Ta hakkas ahnelt Vene ajalehti lugema, milliseid ta juba kaua aega polnud näinud, ja suitsetas sealjuures väga hääd, lõhnavat sigarit.

Võis umbes kümme minutit möödunud olla, kui uks jälle avati ja inglase pea teravalt silmitsedes noore ohvitseri peale vaatas.

„Isand konsul tuleb kohe,“ ütles ta vaikselt ja kadus jälle.

Vetsherinil hakkas paha. Pea läks raskeks ja vajus rinnale. Silmadel lasus kui tina, nii et neid suur vaev oli lahti hoida.

„Mida see tähendab?“ mõtles ta iseeneses. „Just samasugune tunne kui pärast oopiumi suitsetamist, mida ma korra Ceyloni saarel proovisin. Ehk on see sigari süü...“

Vetsherin viskas sigari ära ja langes mõistusetu olekusse.

Sellest seisukorrast äratas teda iseraline müra ja ühtlasi tundis ta ka, et maa tema all kõikuma hakkas.

Vetsherin hüppas üles ja ähvardav hädaoht tegi teda korraga kaineks.

Kuid oli juba hilja.

Ta nägi oma silmadega, kuidas neljanurkne tükk põranda küljest eraldus ja ta lendas alla kuristikku.

Kui Vetsherin jälle ärkas, valitses ta ümber sügav pimedus. Ta katsus ennast liigutada, kuid liikmed ei tahtnud valu pärast seda mitte hästi lubada. Ta oli mehiselt haiget saanud alla kukkudes, ainult pehme, niiske maapõhi oli teda surma eest hoidnud.

„Pagan võtku,“ urises Vetsherin eneses. „Paha lugu, ja mina mõtlesin, et meie Williamsi pärast nüüd rahul võime olla. Ma vean kihla, et see tema tegu on. Aga — Williams ei ole ju veel Bombays...“

Vetsherin jäi mõtlema.

„Ahaa,“ hüüdis ta vähe aja pärast. „Aga telegraf? Akimil oli õigus, et inglase telegrafeerima saab, et meid kuidagi kinni peetakse. Aga mis sellest. Nordov teab, et ma Vene konsuli juure sõitsin, mis aga mitte see ei ole, ja kui ma kauaks ära jään, siis saavad nad mind muidugi otsima. Ja teiseks... Bagaduri varandust nad ometi kätte ei saa. Ega püha kivi veel nende käes ei ole.“

Vetsherin katsus kivi oma rinnal ja vali ehmatuse kisa kõlas läbi maaluse ruumi. Püha Kali kivi ei olnud enam! Nüüd alles sai Vetsherin hirmsast seisukorrast aru.

Ta mässas kui meeletu mööda koobast ümber ja otsis teed väljapääsuks, aga kõik asjata. Viimaks hakkas teda nälgi piinama ja väsimus tuli peale. Õnneks leidis ta ühest pimedast nurgast hea hulga pudeleid karastava viinaga.

„Hea, et ometi sedagi on. Vähemalt ei tarvitse mul janu kannatada.“

Ta jõi ja pesi viinaga oma valutavaid liikmeid, mis teda hästi karastas. Siis aga istus ta maha ja hakkas järele mõtlema.

9.

Akimi otsimised.

Jätame Vetsherini tema vanglasse ja vaatame, mis Akimist sai.

Viimane jooksis väsimata purjus hindu järele, kuid sellel õnnestus siiski end viimaks jälgija eest kaduda.

Akimi viha ei olnud mitte väike, kui ta hindut enam ei leidnud. Päike oli juba looja ja ilm pimedaks läinud. Niisugusel juhul ei ole aga ühel eurooplasel mitte sünnis üksi läbi India linna minna. Akim jättis sadamasse mineku sellepärast teiseks päevaks ja heitis linna serva ühte kraavi oma jooksust väsinud liikmeid puhkama. Teisel päeval vara hommiku läks ta sadamasse. Ta vaatas sinna, kus „Jastreb“ pidi seisma, ei näinud aga viimast kusagil.

„Mis tükk see on?“ mõtles Akim. „Ega ma ometi jooanud ei ole?“

Nii laiali kui Akim oma silmi ka ajas, aga „Jastreb“ ei olnud kusagil näha. Asjata hulkus ta terve poole päeva sadamas ja mõtles järele, mida see pidi tähendama, et Vetsherin ära sõitis ja teda maha jättis.

Viimaks teadis ometi keegi ütelda, et „Jastreb“ alles eelmisel õhtul ankrust välja võtnud ja Bombayst ära purjetanud, aga kuhu? — ei teadnud keegi.

Lõuna ajal juhtus ta nägema, kui „Wolwich“ parajasti Bombay sadamasse sisse sõitis.

„Ahah! Kui see tükk mitte Williamsi kelmus ei ole, siis ei ole õiguski!“ hüüdis Akim kätt rusikasse surudes.

„Mõne kurjavaimu plaaniga on tema abilistel korda läinud Vetsherini eksiteele vedada. Aga vale... Veel on püha kivi meie käes ja „Jastreb“ saab kahtlemata veel kord Bombaysse tagasi pöörama. Ega Vetsherin mind ometi siia laia ilma ei saa jätma.“

Kurvalt lonkis Akim terve päeva sadamas ringi, ilma et „Jastreb“ sõidusihist vähematki kuulda oleks saanud.

Alles õhtul sai ta ühes trahteris kuulda, et üks „Jastreb“ madrustest oma ja-

la ära vigastanud ja sellepärast linna haiglas olla.

Akim saatis öö lähemas võõrastemajas rahutult mööda ja läks hommiku vara haiglasse.

„Kas ma võin „Jastreb“ madrust külastada?“ küsis ta valvekorra arstilt. „Mina olen tema seltsimees.“

Arst andis muidugi luba ja juhatas teda haige juure, kelles Akim kohe madrus Voronkovi ära tundis.

„Tere sõber!“ hüüdis ta teda nähes.

„Onu Akim!“ imestas Voronkov. „Kust teie tulate?“

„Noh, tulin sind vaatama. Kuidas jalg on?“

„Jumal tänatud, on vähe parem.“

„Millal „Jastreb“ ära läks?“

„Üleeile õhtul.“

„Kuhu?“

„Räägiti, et Kalkuttasse; kapten oli saanud Vetsherinilt kirja käsuga viibimata Kalkuttasse sõita?“

„Kuidas kirja? Kas Vetsherin ise ühes ei sõitnud?“

„Ei. Tema sõitis Vene konsuli juurde, kes temale ühe inimese järele saatis. Seal tuli ka kaptenile käsk.“

„Ah, või nii!“ hüüdis Akim. „Nüüd ma mõistan. Kiri oli võltsitud ja leitnant langes lõksu...“

„Kuidas?“

„Ei midagi... Ma ütlesin aga muidu nii. Saa aga ruttu terveks. Küll ma tulen sind jälle vaatama.“

Akim jättis haigele madrusele vähe raha ja läks Vene konsuli juure.

Seal kuulis ta, mida ta oli oodanud, et Vetsherin jalgagi sinna polnud pistnud. Temale öeldi ka, et seal ühtki kirja ega inimest „Jastreb“ile pole saadetud.

„Nüüd on mulle kõik selge,“ lausus Akim konsuli juurest ära tulles. „Vetsherin on kuhugi vangi pandud. Et ta elus on, selles pole tarvis kahelda. Inglise mõtlevad teda aga niikaua kinni pidada, kuni nad varanduse kätte saavad ja lasevad siis lahti! Tarvis on sellepärast püüda Vetsherini vabastada. Aga kuidas?“

Küll mõtles Akim kõiksugu plaane noore leitnandi ülesotsimiseks, kuid ükski ei kõlbanud.

Viimaks pööras ta haige madruse juure tagasi ja jutustas temale terve loo.

See teadis sõiduriista ja inglase välimust kirjeldada, millega Vetsherin ära oli sõitnud.

Kuid mis sellest kasu? Niisuguseid sõiduriistu ja inglasi oli Bombays luge-mata hulk. Siin ei oleks Akimi järel-pärimised midagi aidanud, kui õnnelik juhus appi ei oleks tulnud.

Mööda linna hulkudes juhtus ta keh-valt riidetatud hindu naisterahvaga kokku, kes temale ühte piibu-pitsi müüa pakkus.

Akimi silmad jäid korraga kui kinni-naelutatult pitsile peatuma. See oli hõ-bedast ja seda moodi valmistatud, nagu neid omalajal Kaukasias valmistati. Akim mäletas, et Vetsherinil niisugune pits oli olnud.

Ta võttis pitsi oma kätte ja vaatles igalt poolt. Ta oli katki läinud ja kaht-lemata Vetsherini omandus.

„Palju sa temast tahad?“ küsis Akim.

„Nii palju, kui annate, arvake ise,“ kostis hindu.

„Säh kaks ruupiat,“ ütles Akim, „aga kui sa veel enam teenida tahad, siis ütle, kust sa selle asja said?“

„Mina ei ole teda mitte varastanud,“ kostis naisterahvas aralt, „see on tõsi, et noor gentleman ta ise ära viskas.“

„Missugune gentleman?“ küsis Akim ruttu.

„See, kes üleele ühe inglasega sõitis. Tema piip läks katki ja ta viskas selle tüki maha.“

„Aga kas sa tähele panid, kuhu need mõlemad gentlemanid sõitsid?“

„Jah.“

„Vii mind sinna, ma anna sulle selle eest kümme ruupiat.“

Hindu näitas rõõmuga nii suure mak-su eest nõutud maja.

Akim maksis temale lubatud hinna välja ja läks kärmesti lugijale tuttava suvila värava poole. Ta võttis värava küljes oleva haamri ja lõi mitu korda tu-gevasti värava pihta, aga mingit vastust ei tulnud. Majas ei olnud vähematki elumärki. Akende eesriided olid alla lastud ja väravad kõvasti lukus.

Akim võttis hoogu ja hüppas üle aia. Jalahoobiga lõi ta toaukse lahti ja astus sisse. Toad olid aga tühjad.

Akim läks viimaks aeda ja käis kõik urkad läbi, ilma ainustki elumärki leid-mata. Ta tahtis juba meelt ära heita, kui korraga ta silm ühe lehthoone peale lan-ges, millel tugev tammepuust uks ja suur kollane lukk ees olid. Ta katsus seda lahti kangutada, ei suutnud aga. Lõ-puks võttis Akim ühe suure kivi ja pek-sis sellega nii kaua vastu ust, kuni see viimaks järele andis ja lahti läks.

„Peastetud! Peastetud!“ kõlas temale seestpoolt vastu.

See ei olnud aga keegi muu kui Vet-sherin, kes ennast juba kadunuks oli ar-vanud ja nüüd ühekorraga ootamata abi leidis.

Akim ja Vetsherin langesid üksteise kaenlasse. (Järgneb.)

Kurttumade elust.

Kongressist, õp. Sokolovsky mälestussam-bast ja muust.

Nagu kurttumad „Kurttumade Sõbra“ eel-misest numbrist lugesid, teatas Pärnu Kurttum-made Selts, et kongress peetakse jaanipäeva asemel nelipühil. See otsus tekitas algul palju pahandust kurttumade hulgas, kuna jaanipäe-val pidi Vändra kalmistul olema ka õp. Soko-lovsky mälestussamba avamine ja nii oleks pi-danud kurttumad kaks korda sama vahet sõit-ma. Eriti pahane kongressi aja muutmise peale oli Tallinna kurttumade selts, kes saatis ühe oma juhatase liikmeist, nimelt sekretäri O. Suitsu Pärnu sealse kurttumade seltsiga läbirääkima. Pärnus asja läbiarutades selges, et ei tule kui-dagi kahe päevaga toime kolm asja: Pärnu kurt-

tummade seltsi X aastapäeva pidu, kongress ja õp. Sokolovsky mälestussamba avamine. Lõ-puks saavutati kokkulepe, et kongress ja Pärnu seltsi X aastapäev peetakse nelipühil, kuna õp. Sokolovsky mälestussamba avamine jääb 1936. aastaks. Viimast otsust põhjustas veel see, et kurttumad mälestussamba korjandusel näita-vad äärmist leigust, mille tagajärg see, et ei saada pooltki mälestussamba hinda kokku — kui-das saab siis üldse avada, kui raha ei ole. Pea-legi ei ole mingit põhjust seda asja kolekiiresti ja ülepea-kaela teha. On see seni seisnud nii-sama, võib seda ka edaspidi teha ilma kiirusta-mata. On ju palju tähtsamaid ja edasilükkamata töid teha.

Niisugune oli Pärnu ja Tallinna seltsi omavahelise kokkuleppe sisu. Kuna sellest aga ühelegi teisele kurttumade seltsile ei teatatud, siis tekitas see arusaamatusi. Nii pidas Lõuna-Eesti kurttumade selts 8. mail s. a. oma erakorralist peakoosolekut, kus peamiseks punktiks päevakorras oli kongressi saadikute valimine. Kuna koosolekul teadmata oli, et õp. Sokolovsky mälestussamba avamine toimub alles järgmisel aastal, teada oli aga, et Pärnu kurttumade selts tahab kongressi pidada nelipühil, Tallinna selts aga selle vastu on, nii et kogu see asi üldse veel lahtine oli, siis tekitas see palju arusaamatusi. Peamiseks tülipõhjuseks oli, et viimaks tuleb Pärnu-Vändra vahet kaks korda sõita. Sellepärast valis peakoosolek küll kongressi saadikud ära, kuid tegi otsuseks, et kui kongress peetakse nelipühil, mälestussamba avamine toimub aga jaanipäeval, siis Lõuna-Eesti kurttumade selts oma saadikuid kongressile ei saada, kuna mälestussamba avamine on olulisema tähtsusega kui kongress ja pealegi pole kurttumadel kaheks reisuks raha.

Muidugi pärast asja selgitust, ehkki see pärast Lõuna-Eesti kurttumade seltsi peakoosolekut peale vastavate kirjade saatmise Pärnu ja Tallinna seltsidele selgus, muutus olukord. Kuna Vändra reis ära jääb, siis avaneb ka Tartu kurttumadel võimalus Pärnu kongressist vabalt osa võtta.

Lõuna-Eesti kurttumade selts valis kongressi saadikuteks esimehe A. Suik'i, sekretäri P. Jürgens'i, seltsi liikmed J. Jaakson'i ja J. Alla.

Samal koosolekul valis selts oma auliikmeks kauaaegse kurttumade õpetaja Volmer Univeri, et sellega avaldada oma tänu tema tema eluaegse töö eest kurttumade käekäigu kasuks.

Siseministerium on pikendanud õp. Sokolovsky mälestussamba heaks toimuvat korjandust kuni 15. septembrini 1935. a. Palume käesolevaga kõiki kurttummi korjandust energilise-malt jätkata, kui see senini on toimunud. Nagu näha, jääb mälestussamba avamine ainult kurttumade õlgadele, kuna Vändra kogudus vastavale järelepärimisele pole vastanud.

Olgu harrastatud sport!

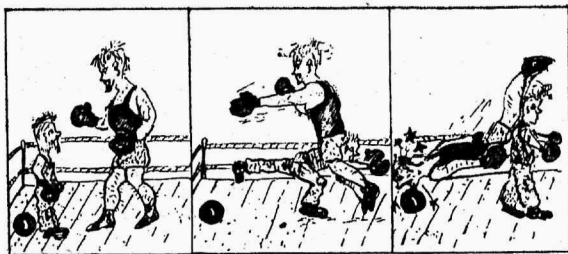
Iga spordiorganisatsioon peaks igale kurtummale võimalust andma ennast kehaliselt arendada ja oma jõudu teistega võistluses proovida. On soovitatav, et spordiharu sobiks ja meeldiks kurtummale, vastavalt tema võimeile; kõige sobivam ja meeldivam on kergetõustik, suvel harrastamiseks. Ka riietuselt on ta kõige vastavam, kuna võimaldab kerget liikuvust vabas õhus. Kergetõustik annab kõigeparemaid võimalusi kurtummadele ennast kehaliselt kasvatada. Kuid siin on tarvis kurtummi kaasa tõmmata, neile selgitada kehalise arenemise tähtsust. Harjutused tuleks nii valida, et harjutaja tunneks sisemist rahuldust ja tema huvi spordi vastu tõuseks. Peaks võimaldama kurtummadele tihemini võistlusi korraldada, et ergutada tagajärgi tösta.

Oma kurttumade spordiväljaku puudumisel tuleb katsuda kokkuleppida väljaku kasutamise suhtes mõne vastava seltsiga. Nii on Lõuna-Eesti kurttumade seltsi spordiringil lubatud kasutada Tartu NMKÜ poolt nende aeda. Ka Pärnu kurtumade seltsi spordiring on Pärnu Spordiliidu poolt saanud tasuta kasutamiseks staadioni ja spordiriistu.

Ka talvel ei tohi sporti unustada. Ka siin võib oma võimla puudumisel mõne seltsi ehk kooliga kokkuleppida võimla kasutamise asjus. Kuid ka siin peaks iga kurtumm harrastama seda spordiharu, mis talle võimalust annab oma tagajärgi alati läbi katsuda ja teistega oma jõudu proovida.

Loodan, et tulevikus kurttumade hulgas sportlaste hulk kasvab ja nemadki mõne uue rekordi suudavad anda.

A. J—se.

Talvel harrastati Tartu kurttumade hulgas peamiselt poksi. Pildil näeme, kuidas kaks kirgelist poksijat Alla ja Migatshev on nii hoolega poksi õppimas, et pole isegi aega omal habet ajada. Ühtlasi näeme, kuidas kaval Alla suurele Migatshevile annab knock-ouidi.

„Kurttumade Sõber“ on kurttumade elu peegel.

Meelelahutus.

12. Võtmemõistatus.

Auhinnaks hõbesõrmus.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
		39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54		
			55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68			
				69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80				
					81	82	83	84	85	86	87	88	89	90					

Ruutudes: 1—14. Tuntud Soome marss. sekretär. 57—61. Kaunim Eesti suvituslinn. 15—36. Kurtummade kooli asutaja. 37—43 62—68. Maakond Eestis. 69—81. Peaminister. Kurtummadele tuntud koht Virumaal. 44—50. 82—90. Ühe Euroopa riigi pealinn. Kurtummade õpetaja. 51—56. Ühe kurt. seltsi

- I. 10 89 41 72 55 7 20 32 69 6 36 — 29 32 86 56 8 11 24 18 85 60 1 58 8 13
- II. 62 89 84 9 48 41 4 86 17 — 26 2 82 21 66 28 — 5 43 85 33 4 48 50 6
- III. 8 71 5 31 4 84 42 — 10 6 88 8 43 24 14 2 60 — 33 75 26 7 91 73 3 85 42
- IV. 78 58 23 84 81 7 83 31 8 25 63 35 92 10 60 76 49 70 25 18 79 20 61 41 54 83 5
- V. 10 19 63 18 48 22 8 27 52 77 65 12 40 — 90 30 41 53 9 26 34 85 46 87
- VI. 18 15 90 45 20 67 15 4 87 81 56 — 46 68 39 33 11 20 15 9 27 65 41
- VII. 16 38 57 41 74 6 21 59 34 81 27 — 46 4 51 30 80 52 85 18 83 36 46 9
- VIII. 44 65 4 90 6 14 29 92 53 62 89 90 42 15 77 90 11 53 15 85 44 50 90.

I. Ungari kirjanik. — Riigivanem. II. Muistne Eesti jumalus. — Soome kergesportlane. — Lõuna-Eesti Vene ajal. III. Ühe Euroopa riigi pealinn. — Ühe kurtummade seltsi esimees. — Tegeline romaanist „Püha kivi“. IV. Nelipühil Pärnus. V. Eesti kirjanik. — Tegeline romaanist „Püha kivi“. VI. Eesti parim romaan. — Kuulsam Eesti suvituslinn. VII. Lugupeetavus. — Endine Vene keiser. VIII. Eesti vanasõna.

13. Kuidas oli see võimalik?

Keegi kõrtsmik pani ühekroonise metallraha keegi kätte. Seal tõusis ühest nurgalauast keegi pesukaussi vette, ühendas vee elektrivooluga ja mees, kes senini naeratades oli teiste asjatuid lubas sellele, kes raha pesukaustist välja võtab, katseid vaadeldud, astus pesukausi juure, pistis anda tubli söömingu ja joomingu. Küll katsus julgelt käe vette ja võitis raha välja. Kuidas seda üks ja teine teha, kuid raha ei saanud keegi oli see temal võimalik?

Nad otsivad.

Nad otsivad küll taevast kõrgelt
Kus täheilmad säravad.
Ja arvavad, et pilvi taga
On suured, kuldsed väravad.

Nad otsivad ja kui ei leia,
Siis kurvvalt vangutavad pead,
Ja heidavad siis targalt käega:
„Suur taevas, tundmatuks meil jääd!“

Sa vahva otsja, vaata ümber,
Suur taevas sul on ligidal:
Kel armastus ja lootus põues,
Neil taevas kättesaadaval.

O. Großschmidt.

Ülesannete lahendused.

10. Ristsõnad:

Paremale: 1. Ha!at. 4. Rikas. 8. Eka.
10. Are. 11. Reek. 12. Maal. 15. Pasun. 16.
Dir. 17. Lui. 18. Ruudi. 19. Lat. 20. USA.
21. Kae. 22. Äär. 23. Med. 24. Iisak. 28. Nad.
30. Kua. 31. Kai. 32. Orav. 33. Kult. 34. ETK.
36. Ai. 37. Eesav. 39. Sa. 40. Nüüd. 41. Naak.
43. Ss. 43. Eesti. 45. AB. 47. Nii. 49. Anon.
50. Kaap. 52. Sam. 54. Kg. 55. Samet. 57. Ba.
58. Oma. 59. See. 60. Abo. 62. Rei. 64. Leo.
66. Do. 67. Tempo. 68. Ina. 69. Äss. 70. St.
71. Tasuv. 72. Uba. 74. Süd. 75. All. 76. Irak.
77. Krae. 78. Pai. 79. Neet. 80. Sine.

Alla: 1. Harald Ollino. 2. Ameerika.
3. Laev. 4. Ra. 5. Kaal. 6. Ararauna. 7. Selt-
side liit. 9. Kristus. 13. Masuurik. 14. Juuda-
maa. 24. Martinson. 26. Suits. 27. Valaskala.
29. Dan. 31. Kui. 34. Eeden. 35. Kanti. 38. Vai.
44. Siiam. 46. Koi. 48. Maa. 49. Arkaadi Suik.
51. Peakoosolek. 52. Saaremaa. 53. Mesipuud.
56. Te. 58. Oo. 61. Bonthron. 63. Ema süda.
65. Eestlane. 73. Aare. 75. Aron.

11. Leidke õiged tähed.

I. Ader — Naine — Org — Nina. II. Sinu —
Uulu — Iiri — Kaine. III. Oder — Rein —
Aade — Viil. Anon — Suik — Orav.

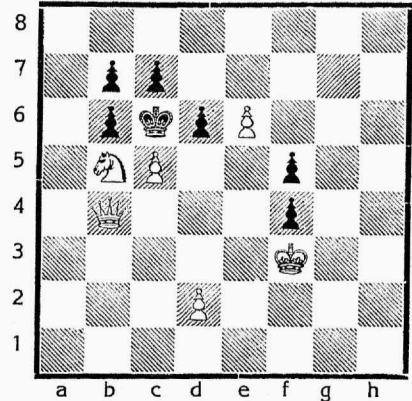
Auhinna mõistatusele ei saanud ühtki õi-
get lahendust, nii et aultind jäi välja loosimata.
Teisele ülesandele saatsid õigeid lahendusi: N.
Anderson, Puka; E. Reimann, Sindi; V. Ehren-
preis, Pärnu.

Malenurk.

Toimetaja *Alfons R. Pachel.*

Ülesanne Nr. 4.

Kokku seadnud M. Ehrenstein, Budapestis.

Valged: Kf3; Lb4; Rb5; Ec5, d2, e6. (6)

Mustad: Kc6; Eb6, b7, c7, d6, f4, f5. (7).

Valged algavad ja annavad matt 3 käiguga.

Ülesande Nr. 2 lahendus:

1. Kf1—g1!	Kf5—g4
2. Lf7—g6	Re5 : g6
3. Vd5 : g5++	
1.	Kf5—e4
2. Vh5 : g5	Re5 : f7
3. Vd5—d4++	

jne.

Ülesande Nr. 3 lahendus:

1. La3—a2!	a7—a6
2. La2—g8	a6—a5
3. Lg8—e8	a5—a4
4. Le8 : a4+	Ob8—a7
5. La4 : a7++	

Õigeid lahendusi saatsid mõlemile ülesandele:
A. Sooberg, O. Suits, E. Martinson — Tallin-
nast. J. Orav, Karulast. N. Uibokand ja A.
Dreeving, Vana-Vändrast.

Toimetuse ja tallituse aadress: Tartu, Vallikraavi 19. — Tegevtoimetaja aadress: sama. —
Bahasaadetised saata tegevtoimetaja nimele. — Tellimise hind: aastas Kr. 2.75; 1/2 aastas
Kr. 1.50; 1/4 aastas Kr. 0.75; üksiknumber 25 senti. Välismaale poole kallim. — Kuulutuste
hind: 5 senti mm ühel veerul. — Käskkirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.